

JOHNSTOTT

RADIKÁLNÍ UČEDNÍK

Komentářem doprovodil Pavel Černý

BIBLION 2021

OBSAH

EDIČNÍ POZNÁMKA	11
KŘESŤAN, NEBO UČEDNÍK?	15
NEKONFORMITA	21
PODOBNOST KRISTU	35
DOSPĚLOST	49
PÉČE O STVOŘENÍ	63
SKROMNOST	77
VYVÁŽENOST	101
ODKÁZANOST	121
SMRT	135
POSTSKRIPTUM	161
PAVEL ČERNÝ: ŽIVÝ ODKAZ JOHNA STOTTA	167
POZNÁMKY	187

PODOBNOST KRISTU

V dubnu roku 2007 jsem oslavil osmdesáté šesté narozeniny a při té příležitosti jsem oznámil, že odcházím z aktivní veřejné služby. Všechny pozdější akce, na kterých bych mluvil, jsem sice odmítl, ale v diáři mi ještě zůstala žádost o červencovou promluvu na sjezdu v Keswicku¹. Text této kapitoly vychází právě z onoho závěrečného proslovu.

Živě si vybavuji důležitou otázku, která mi (i mým přátelům) v době, kdy jsem byl mladý křesťan, nedala spát: jaký má Bůh záměr se svým lidem? Obrátili jsme se, to ano. Ale co dál? Pochopitelně jsme znali slavný výrok ze zkráceného Westminsterského vyznání víry o tom, že „nejvyšším cílem člověka je oslavovat Boha a věčně se z něj radovat“. Hýčkali jsme si i daleko stručnější výrok o pěti slovech: „Miluj Boha, miluj svého bližního“.

Jenže ani jeden z nich nás úplně neuspokojoval. Teď, když se blížím ke konci své pozemské cesty, vám chci říct, v čem moje mysl nakonec spočinula: Bůh chce, aby se jeho lid stal podobným Kristu, protože podobat se Kristu je Boží vůle pro Boží lid.

Navrhuji, že zaprvé doložím výzvu k podobnosti Kristu v Bibli, zadruhé uvedu několik příkladů z Nového Zákona a zatřetí na tomto základě načrtnu několik praktických závěrů.

BIBLICKÝ ZÁKLAD

Tento základ nestojí na jediném verši, neboť je obsáhlejší než to, co bychom mohli shrnout pár slovy. Tvoří ho tři verše a nejlépe uděláme, když je zachováme pohromadě: Římanům 8:29, 2. Korintským 3:18 a 1. Jan 3:2.

První text je tedy Římanům 8:29: Bůh „předurčil [svůj lid], aby přijal podobu jeho Syna“. Adam po svém pádu ztratil hodně (i když ne všechno) ze své božské podoby, do níž byl stvořen. Bůh ji ale v Kristu obnovil. Přijmout Boží podobu znamená být jako Kristus. A podobat se Kristu je věčný předurčující Boží záměr.

Druhým textem je 2. Korintským 3:18: „My všichni s odkrytou tváří jako v zrcadle odrážíme Pánovu slávu a tehdy jsme Pánovým Duchem proměňováni k jeho obrazu, od slávy k slávě.“

Perspektiva se změnila – z minulosti do přítomnosti, od Božího věčného předurčení k tomu, že nás v přítomnosti proměňuje Svatým Duchem. Od Božího věčného záměru učinit nás podobnými Kristu až k působení jeho Ducha v dějinách – ten nás proměňuje do Kristovy podoby.

Třetím textem je 1. Jan 3:2: „Milovaní, teď jsme Boží děti, ale ještě se neukázalo, co budeme. Víme však, že až se ukáže, budeme podobní jemu, neboť ho uvidíme tak, jak je.“ A jestliže Bůh pracuje s takovým

záměrem, není divu, že nás vybízí, abychom s ním spolupracovali. „Následujte mě,“ říká. „Napodobujte mě.“

Řada z nás už slyšela o knize *Následování Krista*, kterou počátkem 15. století napsal Tomáš Kempenský. Vyšla ve stovkách vydání a překladů, takže je zřejmě světovým bestsellerem hned po Bibli. Kniha není výslovně o následování Krista, protože její obsah je rozmanitější, ale dostala název podle svých prvních slov. Ohromná popularita této knihy svědčí o tom, jak je její téma důležité.

Vraťme se tedy k 1. Janovi 3:2: Zároveň víme i nevíme. Neznáme žádné podrobnosti o tom, jací budeme, ale můžeme si být jisti, že budeme jako Kristus. A nic víc ani vědět nepotřebujeme. Stačí nám nádherná pravda, že budeme s Kristem a jako Kristus.

Je tu tedy trojí perspektiva (minulá, přítomná a budoucí) a všechny ukazují stejným směrem: k Božímu věčnému záměru (byli jsme předurčeni...); k Božímu historickému záměru (jsme proměňováni, Duch svatý nás proměňuje...); a k Božímu konečnému eschatologickému záměru (budeme jako on...). Všechny tyto tři perspektivy dohromady ukazují na stejný smysl podobnosti Kristu, protože podobnost Kristu je Boží záměr pro Boží lid.

— — —
Jestliže tvrdíme, že jsme křesťané,
musíme být jako Kristus.
— — —

Položili jsme biblický základ, tedy že podobnost Kristu je Boží záměr pro Boží lid. Rád bych teď tuto skutečnost ukázal na příkladech z Nového zákona. Nejprve ale uvedu základní stanovisko z 1. Jan 2:6: „Kdo říká, že v něm zůstává, musí žít, jako žil on.“ Jestliže tvrdíme, že jsme křesťané, musíme být jako Kristus.

NĚKOLIK NOVOZÁKONNÍCH PŘÍKLADŮ

Podobnost Kristu v jeho vtělení

Někdo se možná při takové představě otřese hrůzou nebo namítne: „Vždyť vtělení byla naprosto výjimečná záležitost, kterou nelze napodobit!“ Odpověď zní „ano i ne“. „Ano“ v tom smyslu, že v Ježíši Nazaretském na sebe Boží Syn vzal naši lidskou podobu jednou provždy, tento akt se už nikdy nemusí opakovat. A „ne“ v tom smyslu, že jsme všichni povoláni řídit se příkladem jeho obrovské pokory. Proto mohl Pavel ve Filipským 2:5–8 napsat: „Smýšlejte tak, jak smýšlel Kristus Ježíš: Ačkoli sdílel Boží podstatu, na své rovnosti s ním netrval. Místo toho se vzdal sám sebe: přijal podstatu

služebníka, vzal na sebe lidskou podobu. Ocítl se v těle jako člověk, ponížil se a byl poslušný, a to až k smrti – k smrti na kříži!“

Podobnost Kristu v jeho službě

Pokračujme od Kristova vtělení k jeho životu, který zasvětil službě. Vystupte teď se mnou do večeřadla, kde s učedníky trávil svou poslední noc. Během večere odložil svrchní oděv, uvázal si kolem těla osušku, nalil vodu do umývadla a umyl učedníkům nohy. Když skončil, posadil se a řekl: „Když jsem však já, váš Pán a Mistr, umyl nohy vám, máte i vy mýt nohy jeden druhému. Dal jsem vám příklad, abyste se chovali, jako jsem se já zachoval k vám“ (Jan 13:14–15).

Někteří křesťané berou Ježíšův pokyn doslova a při Večeři Páně někdy pořádají slavnost mytí nohou. Možná na tom něco je. Většina křesťanů ale tento Ježíšův příkaz různým způsobem převádí do svého specifického kontextu. Tak jako se Ježíš v rámci své kultury ujal práce, která náležela otrokovi, ani my ve své kultuře nesmíme pokládat žádný úkol za příliš bezvýznamný nebo podřadný.

Podobnost Kristu v jeho lásce

Jak napsal apoštol Pavel: „Žijte v lásce, tak jako Kristus miloval nás a vydal sám sebe za nás jako dar a obět

příjemně vonící Bohu“ (Efeským 5:2). „Žít v lásce“ je výzva, aby se veškeré naše jednání vyznačovalo láskou, nicméně slova „vydal sám sebe“ jasně odkazují na kříž. Pavel nám tedy klade na srdce, abychom byli jako Kristus i v jeho smrti. Abychom milovali láskou Kalvárie.

Chápete, co má na mysli? Pavel nás naléhavě žádá, abychom byli jako Kristus vtělený, Kristus umývajícím nohy a Kristus ukřižovaný.

Tyto události Kristova života jasně ukazují, co v praxi znamená být jako on. Pavel například přímo v této kapitole vybízí muže, aby milovali své ženy tak, jako Kristus miloval církev a sám sebe za ni vydal (Efeským 5:25).

Podobnost Kristu v jeho trpělivosti a vytrvalosti

V následujícím příkladu se nebudeme zabývat učením apoštola Pavla, ale Petra. V každé kapitole svého prvního listu, který Petr psal v době začínajícího pronásledování, odkazuje na utrpení pro Krista. Zvláště ve druhé kapitole naléhá na křesťanské otroky (pokud jsou nespravedlivě trestáni), aby to snášeli a neopláceli zlo zlem (1. Petr 2:18). K tomu jsme povoláni, protože Kristus také trpěl a díky příkladu, který nám zanechal, můžeme jít v jeho stopách (1. Petr 2:21).

Toto povolání k podobnosti Kristu v nespravedlivém utrpení bude možná čím dál relevantnější

vzhledem k narůstajícímu pronásledování v mnoha kulturách.

Podobnost Kristu v jeho poslání

Zamysleli jsme se nad učením Pavla a Petra a dostáváme se k učení Ježíšovu, jak ho zaznamenal Jan (Jan 17:18; 20:21).

Ježíš řekl v modlitbě svému Otci: „Jako jsi poslal na svět mě, tak jsem já poslal na svět je.“ Když pak po vzkříšení pověřoval učedníky, řekl: „Jako mě poslal Otec, i já posílám vás.“ Tato slova mají hluboký význam.

Není to totiž jen obměna velkého povolání učedníků zaznamenaného v Janově evangeliu. Je to také poučení, že jejich mise ve světě se má podobat misi Kristově. V jakém smyslu? Klíčový je obrat „poslal na svět“. Stejně jako Kristus musel vejít do světa, máme i my vstoupit do světa druhých lidí. Arcibiskup Michael Ramsay to trefně vystihl:

„Víru stvrzujeme a zvěstujeme jen tehdy, když vyjdeme a vstoupíme do pochybností pochybujícího, do otázek tázajícího se a do osamělosti toho, kdo zabloudil.“²

Přesně tento vstup do světa druhého člověka je to, co mám na mysli misí vtělení. Každá skutečně

autentická mise je mise vtělení. Máme být jako Kristus v jeho pověření.

To je zhruba pět hlavních ohledů, v nichž se máme podobat Kristu: máme být jako on v jeho vtělení, v jeho službě, v jeho lásce, v jeho vytrvalosti a v jeho poslání.

TŘI PRAKTICKÉ DŮSLEDKY

Na závěr si ukážeme tři praktické důsledky, které plynou z jádra a příkladů podobnosti Kristu, o níž jsme uvažovali.

Podobnost Kristu a tajemství utrpení

Utrpení je pochopitelně nesmírně velké téma samo o sobě a křesťané se mu pokoušejí porozumět různými způsoby. Jeden ale nápadně vyniká – totiž že utrpení je součástí procesu, kterým nás Bůh přetváří do Kristovy podoby. Ať už jsme prožili zklamání nebo frustraci, potřebujeme se na utrpení dívat ve světle Římanům 8:28 a 29. Podle Římanům 8:28 Bůh vždycky usiluje o dobro svého lidu a podle Římanům 8:29 je tímto dobrem myšlen záměr, abychom se podobali Kristu.

Podobnost Kristu a úkol evangelizovat

Čím to je, že naše evangelizační snahy často končí neúspěchem? Nabízí se několik důvodů. Nerad bych to

příliš zjednodušoval, ale jednou z hlavních příčin je to, že se nepodobáme Kristu, kterého zvěstujeme.

— — —

Kdybyste vy, křesťané, žili jako Ježíš Kristus,
Indie by vám zítra ležela u nohou.

— — —

John Poulton právě o tom psal ve své pozoruhodné knížečce *A Today Sort of Evangelism* (Dnešní způsob evangelizace):

„Nejúčinněji kážou ti, kdo ztělesňují to, co říkají. Jsou totiž svým poselstvím (...). Křesťané (...) se musí podobat tomu, o čem mluví. V první řadě něco sdělují sami lidé, ne slova nebo myšlenky (...). Autenticita (...) vychází z hloubi lidského nitra. (...) Chvilková neupřímnost může vrhnout pochybnost na všechno, co dosud v komunikaci proběhlo. (...) To, co skutečně promlouvá, je v podstatě osobní autenticita.“⁵

Jistý profesor, hinduista, prohlásil něco podobného poté, co se dozvěděl, že jeden z jeho studentů je křesťan: „Kdybyste vy křesťané žili jako Ježíš Kristus, Indie by vám zítra ležela u nohou.“

Dalším příkladem může být reverend Iskandar Jadeed, bývalý arabský muslim, který řekl: „Kdyby všichni křesťané byli křesťany, islám by dnes neexistoval.“ Autory těchto výroků sice osobně neznám, ale jsem přesvědčen, že měli pravdu.

Podobnost Kristu a přebývání Ducha

Už jsem toho o našem připodobnění se Kristu řekl hodně. Jak je ale taková podobnost vůbec možná? Určitě ne z vlastních sil – Bůh nám však dává svého svatého Ducha, aby nám umožnil jeho záměr naplnit. Arcibiskup William Temple kdysi tuto myšlenku ilustroval na Shakespearovi:

„Nepomůže mi, když mi někdo dá do ruky hru, jako je Hamlet nebo Král Lear, a řekne mi, ať napíšu také takovou. To mohl dokázat Shakespeare, ale já ne.

Právě tak mi nepomůže, když mi někdo ukáže život, jakým žil Ježíš, a řekne mi, abych žil také tak. To mohl dokázat Ježíš, ale já ne.

Kdyby však na mě mohl sestoupit Shakespeareův génius a začal ve mně působit, pak bych mohl psát hry jako on.

A kdyby na mě sestoupil Ježíšův Duch a začal ve mně působit, pak bych mohl žít životem, jakým žil Ježíš.“

Božím záměrem je přivést nás k podobnosti Kristu. Dělá to tak, že nás naplňuje svým svatým Duchem.

Tato kapitola svými důrazy připomíná známou knihu *Následování Krista* od Tomáše Kempenského či v novější formě *Následování* od Dietricha Bonhoeffera. V žádném případě nejde pouze o teoretické uvažování o Bohu, ale o životní program. Životním vzorem je pro křesťana Kristova inkarnace a vstup do světa druhých lidí.

John Stott byl jedním z autorů a konečným editorem přelomového dokumentu *Kristus a kultura*, kde je položen velký důraz na kontextualizaci Kristova evangelia do různých kulturních modelů a paradigmat. Vzorem pro tuto inkulturaci křesťanství je právě Kristovo vtělení. Radikální učedník se má podobat Kristu ve službě, v lásce a celém svém životním poslání. Stott tu opakuje jeden ze svých základních misiologických důrazů. Autentická misie musí být vždy misíí inkarnační – vtělující se, tzn. vstupující do života druhých. Kristovo vtělení dává poznat také tajemství utrpení. Nesení evangelia vyžaduje rysy Kristovy podoby, které jsou ovocem přebývání Ducha svatého i v dnešních učednících.